

KÖNYVTÁRI SZAKKOLLÉGIUMI KÉPZÉS A TANÍTÓKÉPZŐ FŐISKOLÁKON (1976–1986)

SUPPNÉ TARNAY GYÖRGYI

Már elmúlt 10 éve, hogy az 1975-ben kísérletképpen a debreceni, győri, jászberényi és kaposvári tanítóképző főiskolákon beindított könyvtári szakkollégiumi képzés a 130/1976. (M.K. 14.) OM sz. utasítás alapján általánossá vált a tanítóképző főiskolákon – jelenleg az országban 11 intézményben folyik e felkészítés.

Kevés olyan képzési forma van, amely fennállása óta annyi gondot jelentett, annyi vitára adott alkalmat a képző intézmények, a felhasználók, a tanító- és a könyvtáros társadalom köreiben, mint a szakkollégium formájában történő könyvtárosképzés. Az elmúlt 10 év távlatából is úgy vélem, hogy ennek fő oka, hogy e képzési forma nem kapott megfelelő helyet a hazai könyvtárosképzés alakuló rendszerében, a képzés céljának egyértelmű megfogalmazása a legutóbbi időkig elmaradt, ebből következett a képzésben résztvevők és a felhasználók elbizonytalanodása, amely még napjainkban is jellemző.

1986 szeptemberétől új tanterv lépett életbe a tanítóképző főiskolákon, amely jelentősen módosítja általában a szakkollégiumi képzés helyét és tartalmát a tanítóképzésben, néhány más szakkollégiummal együtt a könyvtári szakkollégiumot is megerősíti. Így ezzel a képzési formával továbbra is számolnunk kell, szükséges tehát helyét kijelölni a könyvtárosképzés rendszerében, tájékoztatni a szakmai közvéleményt a képzés kialakulásáról, tartalmáról, értékéről és hasznosíthatóságáról.

Ehhez szeretnék hozzájárulni azzal, hogy megpróbálom áttekinteni a szakkollégiumi képzéssel kapcsolatos főbb problémákat, ezek megoldásának kísérleteit és eredményeit.

A képzési formáról

A III. Országos Könyvtárügyi Konferencia képzéssel kapcsolatos állásfoglalásának eredményeképpen szervezett szakértői bizottság kezdte meg a megfelelő könyvtárosképzési rendszer kialakításának, s az egységes koncepción alapuló, szintjeiben egymásra épülő, tartalmilag jól differenciált, a korszerű igényeknek megfelelő munkálatait.¹

Napjainkra kirajzolódott egy háromlépcsős képzési rendszer, melyet az egyetemi könyvtár szak, a főiskolai könyvtár szak (1975) és a könyvtári segédszolgálatot ellátók tanfolyamokon, valamint a középiskolai fakultáció keretében képzett könyvtárkezelők (1978) alkotnak.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete az 1980-as évek fordulóján a figyelmet a képzés felé fordította, amikor elemző vizsgálata és állásfoglalása eredményeként megállapította, hogy az egyetemi képzés sorsa bizonytalan, a főiskolai könyvtár szak nem fedezi a közművelődési, az iskolai és szakkönyvtárak szakember igényeit, s nem tekinthető megoldottnak a könyvtárkezelők képzése sem. Nyomatékosan felhívta a figyelmet a társadalommal szembeni felelősségre e kérdések mielőbbi megoldásában.²

Mindezekből világosan látszik, hogy a hazai könyvtárosképzés nem tudja megoldani a ráháruló feladatokat, elsősorban a képző intézmények szűkös kapacitása miatt. A tennivalók sorában elsőként a meglévő tartalékokat kell feltárni – közöttük a könyvtári szakkollégiumi képzés adottságait és lehetőségeit.

A *könyvtári szakkollégium*, mint *könyvtárosképzési forma* a tanítóképzők főiskolává szerveződése idején az új, főiskolai minőséget képviselve jött létre abból a megfontolásból, hogy a pedagógus személyében kell összekapcsolni a közoktatáspolitikai és közművelődéspolitikai gyakorlatát.³

Így a szombathelyi és nyíregyházi tanárképző főiskolák 4 éves könyvtár szakos képzése mellett megindult a tanítóképző főiskolák 3 éves könyvtárosképzése is.

A képzés célját illetően nem történt egyértelmű intézkedés, melynek következtében különféle elgondolások éltek együtt az itt szerzett ismeretek hasznosíthatóságáról. Például a könyvtári szakkollégiumot végzettek minden könyvtártípusban betölthetnek tiszteletdíjas, illetve részfoglalkozású munkaköröket, főfoglalkozású könyvtárosi munkaköröket elláthatnak iskolai, községi és gyermekkönyvtárakban.⁴ A megoldást az új munkaköri szakképesítési rendeletről várta a könyvtáros társadalom.⁵

Már 1977-ben kialakult az a minisztériumi álláspont⁶; amely később a Kulturális Miniszter 2/1980. KM sz. rendeletének 6. sz. mellékletében fogalmazódott meg, amely szerint a könyvtári szakkollégiumot végzetteket szakalkalmazott II besorolás illeti meg (vagyis a tanárképző főiskolát végzettekkel azonos, sőt azóta a megjelent 24/1983. (XII.17.) ÁBMH számú rendelkezés 2. sz. melléklete szerint az egyetemet végzettekkel azonos besorolásba kerültek a szakkollégiumot végzettek. – A szerk.) Így olyan könyvtárosi szakképesítést kapnak, amellyel a magasabb típusú közművelődési intézményekben is jogosultak főfoglalkozású munkakör betöltésére. A könyvtári szakkollégiumot választó hallgatók így két szakmát tanulnak (tanító – könyvtáros) melyeknek egyaránt lehetnek főfoglalkozású művelői.

A rendelet egyértelművé tette azt is, hogy a könyvtári szakkollégium a hazai könyvtárosképzés része. Ugyanakkor a könyvtárosképzés reformtervezetei figyelmen kívül hagyták e képzési formát. Problematikusnak ítélték a szakkollégiumot végzettek elhelyezését a kialakított hármas rendszerben.⁷ Hangsúlyozták ugyan, hogy e képzésnek sajátos feladata lehetne a gyermekekkel foglalkozó könyvtárosok képzése, azonban nem történt olyan intézkedés, miszerint az iskolai és gyermekkönyvtáraknak könyvtári szakkollégiumot végzetteket kellene alkalmazniuk (mint ahogy a szabad munkaerő-választás időszakában úgy gondoljuk ezt nem is lehet előírni – A szerk.), sőt e feladatot is a tanárképző főiskolák könyvtárszakát végzetteknek szánták egyértelműen.⁸

Jelenleg tehát az a helyzet, hogy a társadalmi igény szülte jogszabály értelmében működik 10 éve tizenegy intézményben a legnagyobb volumenű hazai könyvtárosképzési

forma, amely folytatásáról hetedik éve újabb jogszabály rendelkezett, de könyvtárügyünk irányítói, s ennek következtében az alkalmazó könyvtárak nem, vagy igen kevéssé vesznek tudomást róla. Például 1981-ben *Tóth Gyula* a könyvtárosképzéssel foglalkozó tanulmányában így ír: „...nagy számukra tekintettel érintjük a részfoglalkozásúak és tiszteletdíjasok képzését is. Első helyen említjük a nem főfoglalkozású közművelődési és általános iskolai könyvtárosokat, hiszen ők vannak legtöbben. Képzésük a tanítóképző főiskolák könyvtári szakkollégiumainak keretében történik”.⁹

Az 1981 júniusában megtartott *IV. Országos Könyvtárügyi Konferencia* is sürgette a szakképzett dolgozók arányának emelését a könyvtárakban, a kiegészítő képzés fejlesztését, azonban a könyvtári szakkollégiumi képzésből nyert igen jelentős létszámú (1980-ig 1500! fő) szakember jobb és gazdaságosabb hasznosítását nem említette.

Az OSZK KMK 1984-ben kiadott „*Könyvtárosok iskolai és szakvégtzettsége*” c. tájékoztatója már említést tesz a könyvtári szakkollégistákról a főiskolai szakképzettséggel rendelkezők között, azonban a „*Könyvtári és információs intézményi munkakörök képesítési követelményei*” c. 1985-ben megjelent ugyancsak OSZK KMK útmutató igen mostohán bánik a szakkollégistákkal. Szakképzettségük és általános műveltségük alapján több és magasabb munkakör betöltésére alkalmasak, mint ezt a kiadvány jelzi.

Az egyre sürgetőbben jelentkező hiányok pótlására kénytelenek a könyvtárak a könyvtártechnikai munkára 200 órában felkészített könyvtárkezelőket alkalmazni, vagy szakképzetlen munkaerőket, akik természetesen nem tudnak megfelelni a könyvtáros iránt támasztott társadalmi követelményeknek. A könyvtárosképzés reformja a jelen gyakorlat szerint a munka rangjának emelése helyett annak súlyos devalválását jelenti.

A könyvtári szakkollégium több mint 10 éves fennállása során tehát alapvető kérdések maradtak tisztázatlanok, például a képzés célja, a diploma értéke, felhasználhatósága, melyek gátlóan hatottak e képzési forma lehetséges kibontakozására. Az oktatók teletelőségérzetét, a bizonytalanságok eloszlatására tett törekvéseit jelzik azok a tanácskozások, amelyek 1976 óta a képzés különféle gondjait igyekeztek – részben sikerrel – tisztázni. (Kecskemét 1976., Esztergom 1980., Pécs 1981., Jászberény 1981., Debrecen 1982., Esztergom 1985., Nyíregyháza 1985., Esztergom 1986.)

Az eredmények elsősorban a képzés tartalmához, annak folyamatos korszerűsítéséhez kötődnek. A tananyag folytonos megújítása mellett új, eredményes oktatási módszerek kialakítása, oktatási segédletek készítése, a könyvtári gyakorlattal való sokszínű kapcsolat kiépítése jelzik az előrelépést.

A képzés tartalmáról

A képzés tartalmát a képzés célja határozza meg. A sokirányú könyvtárosi feladat megoldására való felkészítés csak általános tartalmú lehet, esetünkben bizonyos hangsúlyeltolódással az olvasószolgálati munka irányában, s a gyermekkönyvtárosi és iskolai könyvtárosi specifikumok ismerete felé.

E kérdésben általában egyetértés van a könyvtárosképzéssel foglalkozó szakemberekkel, akik úgy látják, hogy horizontálisan alig kevesebb feladatot kell ellátni a szakkollégiumot végzeteknek, mint a tanárképző főiskolán könyvtár szakot végzeteknek – a különbség az ismeretek mélységében van.¹⁰

1976 óta két tanterv szerint folyt az oktatás a következők szerint:

	1976. tanterv	1980. tanterv
Könyvtártn	116 óra	236 óra
Könyvtári tájékoztatás	108 óra	93 óra
Katalogizálás	60 óra	—
Könyvtári osztályozás	45 óra	—
Könyvtári gyakorlat	82 óra	82 óra
Összesen	411 óra	411 óra

(A feldolgozó munka az 1980. tantervben a könyvtártn óraszámában kapott helyet.)

	1976. tanterv	1980. tanterv
Szigorlat	1	1
Kollokvium	3	6
Gyakorlati jegy	5	4

A tantervek lényegükben azonos ismeretek elsajátítását írták elő, különbség főként a tantárgyak differenciáltságában van az 1976. évi tanterv javára, illetve a számonkérés módjaiban.^{11, 12.}

A tantervek nem vették eléggé figyelembe a szakismeretek összefüggéseit, hiányosságai és ellentmondásai főiskolánkénti korrigálása csak nagy vonalakban tette lehetővé az egységes képzést. Ez időszakban nagy segítséget jelentettek az oktatók tanácskozásai, a konzultációs alkalmak, s a képzés problémáit boncolgató és megoldást kereső cikkek, tanulmányok.

Az 1981. évi jászberényi tanácskozás fő témája az iskolai könyvtárakkal, a pedagógiai munkával való együttműködés, az iskolai könyvtárosi feladatokra való felkészítés volt.^{13, 14.} Az 1982. évi debreceni szakmai találkozó az 1980/81-es tanterv problémáit és a debreceni tanszék oktatási programjavaslatát vitatta meg a könyvtárügy országos irányítói, az iskolai és közművelődési könyvtárak képviselői és az oktatók részvételével. A különböző közelítések talán itt ütköztek legjobban. A kaposvári tanszék az iskolai könyvtárosképzést tartotta elsődleges feladatnak, Sárospatakon a közművelődési könyvtári feladatok álltak a képzés középpontjában.^{15.} A szekszárdi tagozat a tájékoztató munkát részesítette előnyben, míg a jászberényi és debreceni oktatók arányosan, a többirányú feladatra való felkészítést tartották megfelelőnek.^{16, 17.}

A vita eredményeként elfogadott debreceni programtervezettel az *MM Könyvtári osztálya* mellett működő *Könyvtárosképzési és Továbbképzési Szakbizottság* is egyetértett, s kísérletet tett a képzés céljának egyértelmű megfogalmazására.

Az 1986-ban bevezetendő új tanterv és program előkészítő munkálataiban a nyíregyházi és esztergomi tanácskozások voltak a legeredményesebbek.^{18.}

A tanítóképzéshez kapcsolt könyvtári szakkollégiumi képzés a szoros értelemben vett könyvtári szakismereteken kívül magas szintű ideológiai, pszichológiai és pedagógiai ismereteket is nyújt. A hallgatók tanulmányaik során olyan képességekkel és készségekkel gazdagodnak, melyek a könyvtárosi pályakép elengedhetetlen összetevői.

A szakkollégiumi képzés messzemenően alkalmazkodik a folyamatos műveltséggyarapítás korszerű szemléletéhez és igényéhez, új lehetőségeket keres az önálló ismeretszerzésre, önművelésre nevelés széles körű megvalósításához. Keresi a közoktatás és közművelődés kapcsolódó pontjait, az együttműködés új formáit, melyek nélkül sem korszerű nevelő-oktató, sem korszerű könyvtári tevékenység nem lehetséges. Néhány példa: Sárospatakon a hallgatók érdeklődés- és befogadásvizsgálatokat végeznek, irodalmi esteket, író-olvasó találkozót, vetélkedőket rendeznek. Debrecenben ajánló bibliográfiákat készítenek a 6–10 éves gyermekek számára, tantárgyi bibliográfiai sorozatot indítottak az 1–4. osztályos tantárgyakhoz, melyek fontos segédletei az önálló ismeretszerzés, a többkönyvű oktatás megvalósításának.¹⁹ 1982 óta hallgatókból szervezett szakcsoport működik, amely folyamatos elméleti, módszertani felkészülésének eredményeit a gyakorlatban is folyamatosan alkalmazza a gyermekek ismeretszerzésének, művelődési szokásainak alakításában, szabadidejük hasznos eltöltésében.²⁰ A képző intézményekben általános gyakorlat, hogy a hallgatók rendszeresen tartanak könyvtári csoportos foglalkozásokat, könyvtári órákat.

A szakkollégiumi képzés *tankönyvekkel, jegyzetekkel* való ellátása fennállása óta megoldatlan, valószínűleg a képzés céljának és tartalmának sokáig bizonytalan volta miatt. Egyetlen központi kiadású taneszköz sem készült e képzési szinthez, bár azt kezdetől fogva szorgalmaztuk.^{21, 22} Így az oktatás főként a tanárképző főiskolák könyvtár szakához készült jegyzetekre, illetve a megszűnt népművelő-könyvtár szak jegyzeteire s a szakirodalomra támaszkodhat.

A hiányok pótlására az oktatók házi jegyzeteket, szöveggyűjteményeket készítettek a dokumentumleíráshoz, a könyvtári osztályozáshoz, a könyvtárban és a könyvtári osztályozás tantárgyaihoz.²³

A szakkollégiumi képzés *személyi feltételei* fokozatosan teremtődtek meg az évek folyamán. Az első időszakban előfordult, hogy oktatók középfokú könyvtári szakképzettséggel, kevés előzetes szakmai gyakorlattal tanítottak, amely joggal teremtett fenntartásokat a képzés színvonalára iránt.²⁴ Néhány intézmény külső előadók meghívásával segített ezen a helyzeten.²⁵

Ma már a főiskolai szintnek egyértelműen megfelelő oktatói gárda képezi a hallgatókat. A 17 főfoglalkozású oktató mindegyike felsőfokú könyvtárosi végzettséggel rendelkezik, közülük csak 3 volt egyszakos, a többi kétszakos, illetve 5 három szakot végzett. Többen azóta az OSZK KMK továbbképző tanfolyamait is elvégezték. Tíz év, illetve annál több gyakorlattal rendelkezik 7 fő, 5 év, illetve annál több gyakorlattal 6 fő, 5 évnél kevesebb gyakorlattal 4 fő. Egyetemi doktori címmel 5 fő rendelkezik, az elkövetkezendő 2–3 évben 10 fő készül ennek megszerzésére. Tízen 69 publikációval jelentkeztek már.

Gondot jelent, hogy nappali tagozaton intézményenként 1–1, vagy 1–2 tanulócsoporthoz végzi a könyvtári szakkollégiumot, így a tanári óraszám meglehetősen alacsony. A főiskolai átlagóraszám elérése csak úgy lehetséges, ha 1–1 oktató több szaktárgyat tanít.

A több szakterülettel való foglalkozás kisebb elmélyülést tesz lehetővé, s elvonja az időt és az energiát a tudományos munka végzésétől. Ennek ellenére jelentős előrelépés tapasztalható az oktatóknál a szakmai kutatómunka területén is.

A könyvtári szakkollégiumi képzés megindulása óta nemcsak nappali, hanem *levelező tagozaton* is folyik. A levelezőképzés általános nehézségei fokozottabban jelentkeznek a könyvtárosképzésben. A gyakorlat teljes hiánya, a konzultációk minimális óraszama nem teszi lehetővé, hogy a hallgatók szinte teljesen új szakmai ismereteket jó színvonalon elsajátítsák.

Összességében az elmúlt években olyan könyvtári szakkollégiumot végzett tanítók hagyták el a főiskolákat, akik képesek főként iskolai könyvtárakban, gyermekkönyvtárakban, nevelési központok kettős funkciójú könyvtáraiban, „C” típusú könyvtárakban a teljes könyvtári munka ellátására, nagyobb közművelődési könyvtárakban pedig első sorban az olvasószolgálatban részfeladatok megoldására.

A képzés jövőjéről

Az 1986/87-es tanévtől új tanítóképző főiskolai tanterv lépett életbe, amely minőségi változást, további szakmai erősödést jelent. A *Művelődési Minisztérium Pedagógusképző osztálya a Könyvtári osztállyal* egyetértésben, figyelembe véve a társadalmi igényeket, meghagyta a könyvtári szakkollégium óraszámát (míg a többi szakkollégium óraszámát jelentősen csökkentette), s az oktatók széles körének bevonásával alakította ki az új óra-és vizsgatervet, s a tantárgyi programokat.

Az új tanterv világosan megfogalmazza a képzési célt, miszerint a feladat olyan könyvtárosok képzése, akik a tanítóképzés keretében szervezett marxista ideológiai és politikai, pedagógiai és pszichológiai, természettudományos, anyanyelvi és irodalmi műveltségükre építve a megfelelő könyvtári szakmai ismeretek birtokában képesek a lakosság kulturális alapellátását szolgáló (iskolai könyvtárak, általános nevelési központok könyvtárai, gyermekkönyvtárak és egyéb közművelődési könyvtárak) könyvtárosi feladatainak ellátására, ezek megszervezésére és működtetésére.

Alkalmasak az iskolában folyó nevelő-oktató tevékenység korszerű segítésére, a felnőttek és gyermekek önálló ismeretszerzésének, önművelésének irányítására.

A könyvtári szakkollégium olyan könyvtári alapismereteket nyújt, amelyek megfelelő alappal szolgálnak a társadalmi igények szerinti szintemeléshez.

A fenti célnak megfelelően szervezett tananyagot nyolc tantárgy keretében az elmélet és gyakorlat megfelelő arányában a szakismeretek logikai rendjében sajátítják el a hallgatók.

1986. tanterv

Bevezetés a könyvtári ismeretekbe	30 óra
Dokumentumismeret, gyűjteményszervezés	30 óra
Bibliográfiai leírás, katalógizálás	45 óra

Könyvtári osztályozás	45 óra
Olvasásismeret..olvasószolgálat	75 óra
A könyvtár működtetése	30 óra
Könyvtári tájékoztatás	90 óra
Könyvtári gyakorlat	66 óra
Összesen	411 óra

Szigorlat 1, kollokvium 2, gyakorlati jegy 9, beszámoló 2.

A szakmai ismeretek kiegészülnek a művelődéstörténeti tanulmányok részeként könyv- és könyvtártörténeti, illetve gyermek- és ifjúsági irodalmi stúdiumokkal (további 108 órával), melyek az általános képzés részeként jelennek meg az új tantervben. A könyvtári szakkollégisták a gépirás alapelemeivel is megismerkednek 30 órában.

Fakultáció keretében széles lehetőség nyílik további szakismeretek szerzésére, nemcsak elméleti jellegűekre, hanem amelyek a könyvtári gyakorlati munkát is segítik, például könyvtári csoportos foglalkozások, rendezvények szervezése, olvasótáborok tartalmi és szervezési feladatainak megismerése, klubnapközi működtetése.

A könyvtári szakkollégium megújulásához szükséges személyi adottságok általában megvannak a főiskolákon, minimális létszámnöveléssel (ha csökkenne az egy oktatóra eső tanított tárgyak száma), s további szakmai továbbképzéssel az oktató-nevelő munka további minőségi javulását lehetne elérni, s ez a kutatómunka intenzívebbé válását is eredményezhetné.

A jövőben elkerülhetetlenné válik a könyvtári szakkollégiumi képzés elhelyezése könyvtárosképző rendszerünkben. A képzési cél ismeretében kialakulhatna korábbi javaslataink alapján egy egységes, a hazai sajátosságokat, hagyományokat is őrző képzési rendszer.

A három szintet az egyetemi, a tanárképző főiskolai és tanítóképző főiskolai fokozat jelentené.²⁶ Így minden érdemi munkát ellátó könyvtáros főiskolai végzettséggel rendelkezne, a könyvtárosképzés szintjeinek pedagógusképzéssel való összekapcsolása biztosítaná a magas szintű ideológiai, politikai, pedagógiai és pszichológiai műveltséget.

A könyvtári ismeretek helyes differenciálásával megoldható lenne a társadalmi igények tartalmi kielégítése, s a képzési szintek egymásra épülése. A magasabb fokozatú diplomát, ha erre igény mutatkozik, a kiegészítő képzés adná meg.

A könyvtárosképzés volumene megemelkedne, nagyobb mértékben nyílna lehetőség a könyvtárak szakemberszükségletének kielégítésére, s a képzési rendszer igazodna az érvénybe lévő képzési rendelethez.

A könyvtárkezelők továbbra is nélkülözhetetlenek a könyvtárakban elvégzendő segédszolgálat ellátásában, ők azonban nem könyvtárosok – a kettőt nem szabad összevetni még akkor sem, ha számuk ma már „csillagászati mértéket ölt”²⁷.

Ennek az elképzelésnek a megvalósítása véleményem szerint valóban a könyvtáros pálya rangjának emelését eredményezné, a könyvtárosi munka minőségi javulásával járna, mégpedig nagyobb anyagi áldozatok nélkül, pusztán a meglévő lehetőségek jobb kihasználásával.²⁸

A könyvtári szakkollégiumot végzettek könyvtárban való elhelyezkedésének esélyei megegyeznek az egyetem és a tanárképző főiskolák könyvtár szakain végzettekével, akik hasonlóan választhatnak a pedagógus, illetve könyvtárosi pálya között. Sőt, magasabb létszámukat tekintve nagyobbak a szakkollégiumot végzettek könyvtári pályára kerülésének esélyei, mint a más könyvtárosképző intézményekben végzetteknek. Megítélésem szerint a realitásokat figyelembe véve nem a könyvtári végzettséggel rendelkező tanítóktól kell féltetni a könyvtárakat és a könyvtárak használóit, hanem a korszerű szemlélettel és könyvtárosi képzettséggel nem rendelkezők nagy tömegétől!

A szakkollégiumi képzés stabilizálása, céljának és tartalmának kimunkálása remélhetően megnöveli a szakma keresletét a végzettek irányában. A könyvtárvezetők és iskolavezetők – megismerve e képzési forma értékét –, a könyvtárosi munkakörök betöltésekor keresni fogják a könyvtári szakkollégiumot végzetteket, mielőtt megelégednének a könyvtárkezelőkkel!

Reméljük, egyre kevésbé fordul majd elő, hogy az iskolában tanító, könyvtári szakkollégiumot végzett oktató helyett az iskolavezetés szakképzetlen nevelőt bíz meg az iskolai könyvtár vezetésével! S egyre általánosabb lesz az a felismerés, hogy társadalmunk megújulását, ezen belül köznevelésünk és közoktatásunk megújulását, a permanens önművelés általánossá tételét csak olyan szakemberek segíthetik, akik korszerű szemlélettel, a követelmények ismeretével, alapos elméleti és módszertani felkészültséggel rendelkeznek a nevelő-oktató munka és a könyvtári szakismeretek vonatkozásában egyaránt.

Ma, s még inkább a jövőben, korszerű nevelő-oktató munka korszerű könyvtári háttér nélkül elképzelhetetlen, s korszerű könyvtári munka is csak a művelődés igényével és képességével rendelkező olvasókkal képzelhető el. A haladás érdekében tehát szakítani kell a vagy tanító – vagy könyvtáros helytelen szemléletével, olyan tanítókra van szükség, akik képesek az irodalomban és a könyvtárban való tájékozódásra, s olyan könyvtárosokra, akik ismerik olvasóikat, nevelésük lehetőségeit és módszereit, melyeket kiegészítve sajátos könyvtári eszközökkel, képesek a személyiség pozitív alakítására.

A tanítóképző főiskolákon könyvtári szakkollégiumot végzett nevelők megfelelnek e követelményeknek, a könyvtárakban való nagyobb arányú alkalmazásuk a könyvtári szakma szintemelését szolgálja.

IRODALOM

1. *FUTALA* Tibor: Szakmai koncepció a könyvtárosképzés rendszerének továbbfejlesztésére. = Könyvtári figyelő, 1973. 1. sz. 19–32. l.
2. Magyar Könyvtárosok Egyesülete állásfoglalása. = Könyvtári figyelő, 1980. 2. sz. 131–132. l.
3. *SIMAY* Norbert: A könyvtárosképzés új rendszere. = Könyvtáros, 1976. 3. sz. 123–124. l.
4. *UROSEVICS* Daniló: A tanítóképző főiskolákon folyó könyvtárosképzés. = Könyvtáros, 1978. 4. sz. 206–207. l.
5. *KATSÁNYI* Sándor: Ordító hiba? = Könyvtáros, 1978. 7. sz. 405–406. l.
6. *TÓTH* József: Ráfejeléssel, vagy anélkül? = Könyvtáros, 1978. 7. sz. 405. l.

7. *KATSÁNYI* Sándor: Könyvtárosképzésünk paradoxonai. = Könyvtáros, 1978. 9. sz. 507–511. l.
 8. *KATSÁNYI* Sándor: Tanítóképzés, könyvtárosképzés és a kutya vacsorája. = Könyvtáros, 1979. 1. sz. 39–41 p.
 9. *TÓTH* Gyula: A könyvtárak káderhelyzete, könyvtárosképzés és továbbképzés. = Könyvtári Figyelő, 1981. 2. sz. 87. l.
 10. *TÓTH* Gyula: A könyvtárak káderhelyzete, könyvtárosképzés és továbbképzés. = Könyvtári Figyelő, 1981. 2. sz. 85–93 p.
 11. Az általános iskolai és óvodai pedagógusképzés tantervei 1976–77. tanévtől. Bp. Oktatási Minisztérium, 1976.
 12. A tanítóképző főiskolák tanterve az 1980–81-es tanévtől. Bp. Oktatási Minisztérium, 1980.
 13. Vita a tanítóképző főiskolák könyvtáros szakkollégiumáról. = Könyv és Nevelés, 1981. 3. sz. 113–119. l.
 14. *JANÓ* János: A tanítóképző főiskolák közművelődési tanszékeinek tanácskozása Jászberényben. = Könyvtáros, 1981. 4. sz. 225–226. l.
 15. *BALÁZSI* Zoltánné: Az olvasószolgálat tanítása a tanítóképző főiskolákon. Sárospataki tapasztalatok. = Könyvtáros, 1983. 1. sz. 28–31. l.
 16. *SUPP* Györgyné: A könyvtári szakkollégium helye a tanító és a könyvtárosképzésben. = Könyvtáros, 1982. 12. sz. 718–721. l.
 17. *SUPP* Györgyné: A könyvtári szakkollégium a korszerű tanítóképzés szolgálatában. = Tanító képző Főiskolák Tudományos Közleményei XVII–XVIII köt. Debrecen, 1983–84. 39–44. l.
 18. *SUPP* Györgyné: Könyvtárosképzés a tanítóképző főiskolákon. = Komárom megyei Könyvtáros, 1986. 1. sz. 30–35 p.
 19. *BALOG* Tibor: Környezetismeret. Annotált irodalomjegyzék az általános iskola 3–4. osztálya számára. Békéscsaba, 1986. Békés megyei Pedagógiai Intézet, 133 l.
 20. *SUPP* Györgyné: Közművelődési-pedagógiai innovációs kísérlet a tanítóképzésben. = A közművelődési szakemberképzésben dolgozó oktatók és kutatók országos tanácskozása. Nyíregyháza, 1985. 128–141. l.
 21. *BALÁZSI* Zoltánné: A Sárospataki Tanítóképző Főiskola tapasztalatai. = Könyvtáros, 1978. 11. sz. 676–677. l.
 22. *ORBÁN* Éva: Miből tanul a könyvtáros? A könyvtárosképzés taneszközellátása. = Könyvtáros, 1982. 4. sz. 189–190. l.
 23. *MÉHESEFALVI* Józsefné – *SZITA* Ferenc
Feladatgyűjtemény a könyvtárkezelői ismeretekhez a gimnázium III–IV. osztálya számára. Bp. Tankönyvkiadó, 1981. 208 p.
- PAP* Miklósné
Szöveggyűjtemény a könyvtártan egyes kérdéseinek tanulmányozásához. Debrecen, 1981. 190 p.
- SUPP* Györgyné
Szöveggyűjtemény a tanítóképző főiskola könyvtári szakkollégiuma Könyvtártan-Olvasószolgálat c. tantárgy tanulmányozásához. Debrecen, 1983. 165 l.
- SZÉKELYNÉ SIPOS* Klára
A dokumentumleírás és katalógusszerkesztés alapjai. Debrecen, 1981–1982. 106 p.
- ZELLERNÉ KLINGER* Jolán
Szöveggyűjtemény a könyvtári tájékoztatáshoz. 1–2. köt. Kaposvár, 1986. 234 p.

24. *UROSEVICS* Daniló: A tanítóképző főiskolákon folyó könyvtárosképzés. = Könyvtáros, 1978. 4. sz. 206–207. l.
25. *GULYÁS* József: A tanítóképző főiskolákon folyó könyvtárosképzésről. = Könyvtáros, 1978. 111. sz. 675–676. l.
26. *SUPP* Györgyné: Az alsósintű könyvtárosképzés a tanítóképző főiskolákon történéjék. = Könyvtáros, 1979. 1. sz. 38–39. l.
27. *KATSÁNYI* Sándor: Véleményem szerint. = Könyvtáros, 1982. 3. sz. 123. l.
28. *SUPP* Györgyné: A könyvtári szakkollégium helye a tanító- és a könyvtárosképzésben. = Könyvtáros, 1982. 12. sz. 718–721 p.

A WEIDENI VÁROSI KÖNYVTÁR sokszorosította tárgyszó-katalógusát, és az egyes példányokat a helyi iskolákban közszemlére állította ki. Az iskolai könyvtárak felelős tanárait beavatták a katalógus használatába, hogy az azokkal való eljárást tanítványaiknak továbbadhassák. Ez lehetővé tette, hogy az iskolák a duplum rendelésekre szánt költségeket korlátozzák. Ezenkívül a város gimnáziumai évente kívánságjegyzéket továbbítanak a Városi Könyvtárhoz. (Schulbibliothek aktuell, 1987. 1.)

MIT LOPNAK AZ NSZK KÖNYVTÁRAIBÓL? Köztudomásúlag elsősorban ismeretterjesztő és szakkönyveket. Ezen belül – egy körkérdés tanúságai szerint – kivált jogi szakirodalmat: a BTK-hoz fűzött kommentárokat, a büntetőeljárásra vonatkozó műveket, adójogi kézikönyveket. Nagy a vonzerejük a fotóalbumok pucér hölgyeinek, valamint a modern és muzeális hadfelszerelési cikkeket (vadászgépeket, páncélosokat, gárdista uniformisokat) bemutató ábráknak. Emellett az egyes könyvtárak tolvajstábjának megvannak a maga sajátos kedvencei: Nürnbergben a kozmetikumok, Stuttgartban a rádiótechnika, Baden-Badenben az erotika. Würzburgban nem győzik pótolni a Rózsalovag partitúráját; Lübeckben szinte már nem is vesznek „pszeudo-vallási” témájú anyagot, ugyanis mindjárt eltűnik. (DBI-Pressespiegel, 1987. márc.)